

SLOVAN.

Štev. 25.

V Ljubljani, dne 19. junija.

1884.

Vsebina: Jaroslav Čermák. — Razmere med Hrvaško in Ogrsko. — Dolenjci. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Jaroslav Čermák.

Jaroslav Čermák.

Še za one dobe, in ni temu dolgo, ko se je začelo daniti na Balkanu, ko je začela pojemat svetloba polumesece, a „križ častni“ začel zadobivati svojo veljavo, da bi še ta zadnji trenotek mučeništva hitro minil naši raji: poslal je na Balkan beli car svoje vojake, da bi izvojevali stoletja in stoletja v veri in narodnosti tlačnim Slovanom na Balkanu svobodo in utišili bedo in vso tisto nepravdo od Kosovega polja. Mož pa, ki je brez vsega orožja, ali s srcem, polnim bratovske ljubezni krenil na Balkan, da bi nam z živo barvo narisal vso težko stoletno borbo; ta mož je bil Čeh Jaroslav Čermák, čegar ime se je za balkanske vojske, in se tudi zdaj, z velikim ponosom izgovarja v Slovanih in Neslovanih.

Ta genijalni slikar, ki ga je smrt pokosila v najboljši dobi, se je porodil leta 1831. v zlati Pragi, kjer mu je bil oče slaven zdravnik. Leta 1847. je stopil Čermák v praško akademijo umetnosti, potem je potoval leta 1848. po Nemškem in se že tako odlikoval, da ga je slavni belgijski slikar L. Galet vzel za svojega učenca. Galetu je bil Čermák prvi in zadnji učenec.

Ne mine mnogo časa in potem razstavi Čermák v Brislu svojo sliko „Slovaški izseljenci“, katera je bila belgijskemu kralju Leopoldu I. tako močno po godu, da se je želel seznaniti s slikarjem. Stopivši Čermák pred

kralja, čudil se je kralj slikarjevi mladosti in je dejal: „Lepo, lepo, tako mlad pa že poln tako velikih misli“, in je naredil, da se ta slika kupi za kraljevsko domačo zbirko.

Leta 1850. je prehodil Čermák s češkim narodnim voditeljem Riegerjem in z učenjakom Springerjem vsu Holandsko, nato je šel na Francosko in se kot slikar naselil v Parizu.

Slovan s srcem in dušo, krene leta 1858. v Moravsko, prehodi vse predele okoli visoke Tatre, nato se spusti čez Hrvaško in čez Dalmacijo v Hercegovino in Črno Goro, da bi v teh deželah proučil Slovanstvo. Najbolj so se mu prikupili Črnogorci; med njimi si je nakupil največ narodne nošnje, orožja in orodja in se s tem vrnil v Pariz. Zato mu morajo Jugoslavnani biti posebno zahvalni, da nam je podal toliko slik iz našega narodnega življenja ter tako tudi ostali svet seznanil z malo ne pozabljenim svetom jugoslovanskim.

Kako ga je tudi cenil črnogorski knez Nikola, vidi se iz tega, da ga je posebno svečano sprejel, ko je Čermák po drugikrat l. 1862. in 1863. obiskal Črno Goro. Tu je preživel zdaj tri mesece in je v znamenje svoje ljubezni proti knezu in narodu naslikal kneza in kneginjo.

Čermák je bil jako češčen. Belgijski kralj mu je podelil viteštvo Lepoldovega reda, a Francoska ga je odlikovala

z viteškim križem častne legije. Veliko časa je preživel v Parizu, kjer si je sezidal hišo. V tej hiši je tudi umrl aprila meseca 1878. leta. Češki narod je prenesel truplo velikega pokojnika v domovino z veliko častjo.

Naj navedemo vsaj najznamenitejše slike, katere so mu oslavile ime po vsem svetu. Te so: 1.) Žižka in Prokop bereta sveto pismo na bojnih kolih; 2.) Pesnik Lomnický poje na praškem mostu; 3.) Staro židovsko pokopališče v Pragi; 4.) Normanski ribiči beró evangelij;

5.) Prizor iz reformacije na Češkem po boji na Beli Gori. (Ta slika je dobila zlato svetinjo v Brislu.); 6.) Bašibozuki odvajajo hercegovinsko ženo; 7.) Sužnice. (Turki spremljajo ugrabljena hercegovinska dekleta; kupil kralj belgijski za galerijo Palais Duval za 100.000 frankov); 8.) Huziti pred Naumburgom; 9.) Ranjeni Črnogorec, (svojina vladike Strossmajerja); 10.) Hercegovinski sužniki se vračajo na svoja pogorišča; 11.) Črnogorka se sešla z ljubčekom; 12.) Črnogorska mati.

Razmere med Hrvaško in Ogrsko.

Pismo odličnega hrvaškega rodoljuba inozemskemu vseučiliščnemu profesorju.

Veledenjeni gospod profesor!

Vi želite, naj Vam zvesto narišem naše stanje, kakršno se nam kaže kot nasledek naših novejših državo-pravnih odnošajev z Ogrsko. V tem pogledu bi bila tudi knjiga premalo; jaz se bodem kratko izrazil.

Da bi bil jasen, razlikujem dva glavna momenta: gospodarskega in denarnega, političnega in moralnega. Kar se dostaje prvega, živela je uboga trojedna kraljevina že stoletja v najslabših razmerah ter ni imela nobene prilike, da bi se njeno gospodarstvo razvijalo in razvilo, in ravno zategadelj si je že od svoje prve zveze z Ogrsko pridobila pogoj, da jo sme za večne čase obteževati samo s polovico vseh postavno določenih davkov. To je značilo v ogrskem pravnem jeziku „*media dica*“. V ogrskem zakoniku se nahaja veliko poglavje z naslovom: „*Articuli regnorum Slavoniae*“ od l. 1222. To poglavje in njegovi člani imajo v sebi osnovna prava kraljevin Dalmacije, Hrvaške in Slavonije ter določajo najjasnejše in brezdvojbeno, da te kraljevine imajo z ozirom na svoj slabi položaj za vselej plačevati samo polovico kontribucije. Te razmere so postale s časom še bolj opravičene in osnovane, ko je namreč zaradi neprestanih napadov Turkov v Avstroogrsko več nego polovica našega naroda morala nositi orožje in stražiti proti Turkom. Bog ve sam, koliko potokov krvi je stoletja prolil naš narod za segurnost Avstroogrške in vse Evrope. Da v takih razmerah ni bilo moči govoriti o gospodarskem napredovanju, umeje se samo ob sebi. To stanje je trpelo tako rekoč do včeraj, ker se je še le te dni razvojačila Vojna Krajina ter se jej dovolilo, da se sme udeleževati ustavnega življenja. Kaj naj so tedaj imeli storiti Madžari o naznačenih okoliščinah, ko so se v novejšem času postavili proti nam v nove odnošaje? Moralni bi bili po pravu in običaji in po resničnih razmerah, zlasti gospodarskih in denarnih, postopati z deželo kar največ blago. Ali namesto vsega tega so naložili deželi strašansko in resnično neznosno breme, in ko se je dežela temu branila z rokami in nogami, prognali so najodličnejše in najneodvisnejše može; ustrojili so si njihovim pohotam popolnoma služečo vlado; premenili so volilni red in ustav; pritiskali so deželo ter si tako pridobili deželni zbor, kateri je vsemu in vsakemu pritrjeval in

brez vsega kesanja pripravljal gospodarsko smrt in propad. Vsak, kdor ima samozavest, mora danes zasvedočiti in priseči: da je narod, odkar živi v novih razmerah z Ogrsko, izgubil najmanj dve tretjini vsega svojega imetka. Zarad teh okoliščin in zarad neizmerno povišanih davkov se je treba bati socialne revolucije, kakor se je že mestoma pri nas v novejšem času pokazala v nekaterih predelih. Pri tem moram opomniti, da nas vedno opisujejo ogrski in inozemski časniki kot berače, kako živimo o milosti Ogrske. Postavljajo načelo, da nas samih ni dovolj, da bi mogli živeti. To je v gospodarskem in moralnem oziru absurdno načelo; kajti vsak narod, ako si oblastuje sam, zadostuje si samemu sebi, ker živi, kakor more. Vsak narod lahko napravimo za berača, če ima svoje zveze z jedno, ali kakor je tukaj slučaj, z dvema državama. Nakladajo se mu v imenu in pod naslovom skupnih zadev tuja bremena in ga tlačijo. Morala, kakor tudi zdravo politično gospodarstvo bi ravno narobe svetovalo in terjalo, da so mu odnošaji uboge in zanemarjene dežele k jedni ali več velevlastim v korist in vsakeršno povzdigo. Pri tem moramo še nadalje opomniti, da so Ogrji najslabši gospodarji in da svoj lastni narod in državo v pogubo tirajo. V petnajstih letih so se zadolžili za jedno milijardo goldinarjev, oni živé v vednem deficitu; oni nalagajo vedno večje davke svojemu revnemu narodu. Ogrsko ne more tega dolgo podnašati; človek si tedaj pri tem misli jako lahko, kako se nam mora goditi. Pri tem je treba omeniti, da se napravljajo na Ogrskem mnogo investicij, seveda, dali na pameten in primeren način, je veliko vprašanje; ali gotovo ni od te milijarde in od vseh teh bremen bil pri nas investovan niti krajcar v petnajstih letih. Železnice se zidajo vse samo v izključno korist Ogrske in Pešte, ne oziraje se ne najmanj na našo korist. Dà, celo za denar od slavonskih gozdov, tedaj za naš lastni denar se zidajo železnice, katere so kar naravnost v protivju z našo koristjo. Javne ceste se zanemarjajo grozno, in sicer tako, da smo samo pod tem jedinim naslovom že nekaj desetletij izgubili najmanj sedem milijonov goldinarjev. Ceste so bile prejšnje čase po vsej Vojni Krajini izvrstne, zdaj niso za promet. O uravnavanju rek in vodovodov seveda še ne moremo govoriti.

(Konec prihodnjic.)

Dolenjci.

Spisal J. Trdina.

III.

Minilo je že več nego tisoč let, kar je padla slovenska domovina pod težki jarem nemške države in narodnosti. Nemogoče je naštetiti vse nadloge in bridkosti, katere so prebili pod to samosilno in dostikrat nečloveško oblastjo naši nesrečni spredniki. S hvaležnim srcem in oduševljenjem se spominajo drugi narodi tiste slavne dobe svoje zgodovine, ki jih je privedla v sveti hram krščanske vere in prosvete. Mi Slovenci pa smo taki milovanja vredni reveži, da ne moremo pozdravljati niti pokrščenja svojih očetov z neskaljeno radostjo. Kristovo vero so nam prinesli naši sovražniki iz odurnih, političnih razlogov, zato, da bi Slovence razdvojili, premagali s pomočjo krščanskih poganske in nadvladali oboje. Začetek krščanstva je na Slovenskem tudi začetek politične in narodne sužnjosti! Prvi dar novih gospodarjev je bila cerkvena desetina. Že to breme se je zdelo Slovencem neprenosno, kmalu pa so se mu pridružile tudi vse druge stiske in bede, ki so odločene zaslužjenim narodom. Čašo zemeljske nesreče so morali izpiti Slovenci do zadnje kaplje. Staro nemško pravo (v tem hujše od turškega) je ustanovilo divjaško pravilo, da je vsa zemlja podjarmljenih inorodcev lastnina nemškega cesarja, ki jo upravlja po svoji volji in da, komur hoče. Po tem pravilu so ugrabili in ukradli Nemci vso deželo našim očetom, ki so živeli na njej svobodno že toliko stoletij, obdelujoč jo s krvavimi žulji in napajaje jo z vročim svojim znojem. Nemški vladarji so razdelili Slovenijo med svoje posvetne in cerkvene velikaše in ti so razdali svoje deleže nemškimi plemenitnikom s pogojem, da jim v potrebi služijo. Hrvaški istrski „Razvod“ (spis iz 14. veka) veli torej po pravici „lehensmannu“ sluga. Jedro stare Slovenije, Koroška, dobi nemške vojevode in poleg nje se osnujejo razne marke s slovenskim prebivalstvom in nemškim poglavarstvom. Kakor vlada in uprava, ponemčijo se tudi sodnije in zakoni. Vse staroslovenske razmere, šege in ustanove javnega življenja nam razbijejo in poteptajo neusmiljeni nemški hercogi, markgrafi, grofi, baroni in vitezi. Slovenec, obsojen na politično in narodno smrt, postane tujec v svoji domovini, berač in suženj na svoji dedini. Njegovih kmetij so se polastili nemški graščaki, ki zapovedujejo ž njim po svoji volji in ga obtežujejo z davki in delom, preseljujejo, pretepajo, strahujejo brez zapreke in brambe. V nekem šolskem poročilu sem bral: Die Umgegend von Rudolfs-wert schmücken viele Schlösser. Ne morem dopovedati, kako globoko so mi se vrezale v spomin te besede. Napisal jih je vse časti in hvale dostojen učenjak in ne da se tajiti njih resničnost, ako sodijo samo oči. Če pa pomisli slovenski opazovalec na preteklost, mora ga groza stresti o tem pogledu in silno mnoštvo dolenskih gradov mu ne bode več ugajalo. Da so se zapisale te besede pred slavno vladno Marije Terezije in nje sina Josipa II., morale bi se bile preložiti po svojem zgodovinskem zmislu na naš jezik po priliki tako le: Novo-meško okolico polepšujejo premnoge ječe, brezštevilne, na

slovenski hrbet padajoče šibe in palice, grabež po belem dnevu, ki se zove desetina, v nebo upijoči greh tlaka, skrajna nevednost, žalost in revščina, ovsen kruh, tulove srajce, bičkasti plašči, teptanje vseh prirojenih pravic, preziranje človeškega dostojanstva, nemška brezsrčnost in surovost in slovensko robovanje. Ta prevod bi bil ostal po večjem pristen in resničen tja do leta 1848.

Nemški plemenitaši, ki so se priselili na Slovensko, privedli so s sabo **razyen** svoje rodovine, bližnje in marsikdaj dalnje, tudi svoje oborožene, nemške hlapce in druge služabnike, da jim strežejo in jih varujejo v tuji deželi, ki se ni mogla nikoli ž njimi sprizniti. Sem ter tja so nastanili med Slovenci v isti namen tudi nemške kmete. Vasi na pr. ki se imenujejo nemške („Nemška vas“), imele so od prvine brez dvojbe tuje prebivalce. Najmočnejša naselbina te vrste in za Dolenjsko najvažnejša so Kočevarji, o katerih bom pozneje govoril. V starih listinah in knjigah omenjajo se premogi duhovniki na Slovenskem z nemškimi imeni. Tej prikazni se ni čuditi. Zatiralci našega naroda so nujno potrebovali takih pomočnikov, da so jim krotili in ublaževali razkačene podložnike z verskim orožjem, ki je stokrat jače in zmogovitejše od jeklenega. Jemali so torej na svoje graščine nemške duhovnike, na katere so se mogli trdnejše zanesiti, nego na slovenske. Ti možje so oznanjevali slovenskemu kmetu, da je njegova glavna dolžnost pokorščina gospodi, katero jim je postavil sam Bog za poglavarje in svoje posvetne namestnike. Neposlušnikom so se grozili z vsemi strahotami večnega pogubljenja. Ustanovljenje (ali ponovljenje) ljubljanske vladikovine je imelo gotovo ta blagodejni nasledek, da se je pomnožilo število domačih duhovnikov. Ali ne sme se pozabiti, da so ves srednji vek in še novi do 18. stoletja močno silili v duhovski stan plemenitaši, ki so učili narod seveda v istem duhu, kakor ravno kar omenjeni z Nemškega došedši duhovniki. Med škofi, prošti in opati nahajamo razmerno prav malo slovenskih rojakov v starejši dobi. Tudi imamo dokaze, da so dajali graščaki naše župe trdim Nemcem še v celem 16. stoletju. 1593. l. je ukazal Viljem Auersberg toplišnemu župniku Jarneju Vidmanu, ki ni znal nič slovenski, da si mora dobiti domačina za pomočnika, ki bo mogel ljudstvu pridigati in ga poučevati. Osnova kranjske vojvodine je kasneje mnogo koristila naši narodnosti, prva tri stoletja pa jej ni prinesla nikakega napredka. Reformacija nam je rodila res da slovensko književnost, katero so pospeševali tudi plemenitaši. Ali ta pismenost je ostala čisto cerkvena in bogoslužna; narodnega duha ni mogla zbuditi. Gospoda so jej bili prijazni samo iz verskih razlogov, ne brigaje se za našo narodnost, katero so še vedno črtili in zaničevali. V Rimu se je bil ustanovil zavod sv. Hijeronima, v kateri so se sprejemali „ilirski“, to je, jugoslovanski romarji brez razločka plemena in narečja. V nepravilni italijanščini se je velelo, da uživajo to dobroto „tutti poveri infermi di da nazione illirica, cioe, Schiavonia (po domače takrat: „slovenski orsag“), Croatia, Zagrabia

et Glubliana, bosna, servia. Ker se je jelo proti ilirstvu naših sprednikov ugovarjati, vprašalo je 1651. leta ravnateljstva tega zavoda Kranjce (to je, deželne stanove, v katerih je bilo največ Nemcev), če se zmatrajo za Ilire ali ne. Gospoda so odgovorili (1652) da je Kranjska dežela nemška, ne pa ilirska! Ta nesramna laž je bila na videz resnici močno podobna.

Kakor s drugimi slovenskimi, gospodarili so Nemci tudi s kranjsko deželo in zemljo popolnoma samolastno. Slovenec je bil njihov delavec, človek brez imetka in pravice. Učenjaki so očitali našim sprednikom nesposob-

nost, da bi bili razvili svoje narodno meščanstvo. Kako, za Boga svetega, bilo bi to mogoče siromakom, ki so bili priklenjeni h graščini čvrstejše, nego grajski psi, ki se niso smeli brez kazni nikamor premakniti z zemljišča gospodovega brez njegovega dovoljenja! V meščane se je prišlo le po dolgih ovinkih in z največjimi težavami. Grajskega jarma se je rešil samo tisti, ki je pobegnil čez deželske meje na Beneško ali na Hrvaško. Sužnjost je zaprla Slovence vse poti do napredka, blaginje in omike, v njej so pozabili celo to, kar so znali in razumeli v poganski dobi.

(Dalje pride.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(Vabilo na naročbo.) S prihodnjo številko poteče naročnina mnogim našim naročnikom. Opozarjamo jih tedaj, naj jo o pravem času ponove, ker list načelno pošiljamo le onim, ki so ga plačali. — Mnogi priznalni dopisi, ki smo jih prejeli posebno v zadnjih štirinajstih dneh, so nam dokaz, da slovenski narod ve ceniti naša prizadevanja. Ni nam treba poudarjati, da bomo tudi odslej vedno in proti vsakemu odločno zagovarjali naše narodne pravice; zato se pa tudi nadejamo, da bode vsak zaveden narodnjak priporočal in širil naš list.

Skrbeli bomo tudi zanaprej za zanimive slike in raznovrstne poučne spise. Izmed poslednjih omenjamo le obširnejšega spisa „Spomini na Frana Kurelca“, ki nam ga je obljubil slavnoznan naš pripovedovalec g. profesor Iv. Trdina in „životopisa Josipa Juraja Strosmajerja“, ki ga je za „Slovana“ pisal g. Milko Cepelič. Ta životopis je najnatančnejši izmed vseh, kolikor se jih je doslej priobčilo o najslavnejšem Jugoslovanu.

Pričakujemo tedaj po vsej pravici, da se bode število naročnikov z drugim polletjem pomnožilo.

V Ljubljani, dne 19. junija 1884.

Lastništvo in uredništvo „Slovanovo“.

(Pro domo.) V Ljubljani stanujoč deželni poslanec kranjski, katerega nam je na prvi pogled izdala slovenska njegova pisava, priobčil je v 137. številki „Slovenca“ z Notranjskega datovan članek, v katerem obsoja domači prepis. Članek je pisan mirno in dostojno. Ravno zato nas pa veseli, da gospod pisatelj v njem obsoja na nedvoumen način pisavo „Ljubljanskega Lista“ in pogubne nazore njegovega „dunajskega pismarja“ ter s tem nehote priznava, da nismo mi iskali in prouzročili prepira, temveč, da nam je nalagala sveta narodna dolžnost zavriniti krive nauke. — Napačno pa je, ako gospod pisatelj trdi, da mi in somišljeniki naši načelno nasprotujemo vladi.

Da to trdi urednik Šuklje v onem izzivajočem članku, v katerem nas kliče zopet na boj, ni se čuditi. Ne moremo pa umeti sicer objektivnega gospoda pisatelja „Slovenčevega“, ki omenjeni članek sam ostro obsoja, kako more kaj takega trditi. Mi smo že večkrat izrekli in to ponavljamo tudi danes, da nismo nasprotniki vlade in njenega zastopnika na Kranjskem, temveč, da jo je vsa narodna stranka pripravljena

vedno podpirati, dokler bode zares dejanski kazala, da ni nasprotna narodnemu našemu prizadevanju. V tem zmislu smo tudi vedno ravnali in celo gospod urednik Šuklje bi prišel v zadrego, ko bi nam hotel dokazovati iz našega lista, da nasprotujemo vladi in gospodu deželnemu predsedniku. — Obračali pa smo se proti škodljivemu početju nekaterih, ki se skrivajo za hrbet gospoda deželnega predsednika in milovali njega, da ne izprevidi, kako neizmerno s tem kompromituje sebe in uradno svoje postavljenje.

Glede slovenskega oficijoznega lista le še to: Mi smo bili prvi, ki smo z veseljem pozdravili vest, da namerava vlada izdajati uradni list kranjski po trikrat na teden v slovenskem jeziku. Ko bi se bilo to res zgodilo, bilo bi se ustreglo živi potrebi in zagotovila slovenskemu jeziku znamenita pravica v javnem življenju kranjske dežele.

„Ljubljanski List“ pa je pravi danajski dar; kajti ne prinaša niti uradnih objav niti sodnijskih razglasov. In če pomisli gospod pisatelj „Slovenčev“, kako morejo na splošno omiko našega naroda delovati njega uvodni članki in taka „estetična“ „dunajska pisma“, ko je ono v sobotni številki, tedaj bode to — ako je res tako objektivno kakoršnega se dela — gotovo spoznal in priznal tudi sam.

Sicer pa smo mu hvaležni za njegov opomin, kajti nikdo ni bolj prepričan, kot mi, da škodujejo domači prepiri splošni narodni stvari. Naj o tem pouče na meročajnem mestu tudi prevročekravnega urednika „Ljubljanskega Lista“.

(Gledatiščni vlak v zlato Prago.) Včeraj se je zbralo nekaj domoljubov v sejo, v kateri se je osnul odbor iz naslednjih gospodov: Ivana Hribarja, Ivana Murnika, Frana Šukljeta, Antona Trstenjaka in Ivana Železnikarja. Ta odbor bode ukrenil, kar je potreba in bode naznanil rodoljubom po Slovenskem svoje ukrepe brž ko bode mogoče. Pogoji so jako ugodni, zato se je tudi nadejati, da bode to priliko porabilo mnogo Slovencev.

(O stoletnici in odkritju spominske plošče Matije Vrtovca) je priredilo veselico bralno društvo „Sloga“ v Šent Vidu nad Vipavo. Pri tej krasni veselici je bila tudi na razporedu g. R. Dolenca igra: „Idrijski gostje na malega šmarna dan v Vipavi“, ki se je izvrstno igrala v zadovoljnost vsega mnogoštevilnega občinstva.

(† Janez Božič.) Zopet nam je vzela nemila smrt jednega boritelja za slovensko stvar in pisatelja na severni meji naše domovine, na Koroškem. Dne 22. maja je namreč umrl v Kortah, duhovni pastir Janez Božič.

— J. Božič se je porodil 15. oktobra 1829. leta v Lescah na Kranjskem. V latinsko šolo je hodil v Ljubljani, bil nekaj let v Alojzijevišči, v duhovnika posvečen 30. julija 1854. leta. Kapelanoval je v Krašnji. Nekaj časa je bil gimnazijski učitelj na Reki. Hoteč se posvetiti učiteljstvu, nadaljeval je svoje nauke na dunajskem vseučilišči, ali ker je bil nekoliko oglušel, pusti učiteljstvo in prevzame uredništvo političnega v Celovci izhajajočega lista „Slovenca“ od l. 1865—1867. Pokojnik je bil klasično izobražen mož. Pisal je v „Novice“, „Vedeža“, „Glasnika“ in bil tudi sotrudnik „Slovanov“. Janez Božič je poslovenil nadalje knjigo: „Stric Tomaž“ ali Življenje Zamorcev v Ameriki od Hen. Stowe, katera je zagledala svetloba l. 1853. v Celovci; „Vodilo grešnikov“, dva zvezka; prvi zvezek poslovenil J. Božič, a drugi J. Rogač, natisnil pa R. Milic l. 1854. v Ljubljani; Platonov Kriton in Apologija, iz grščine, natisneno l. 1862. v Janežičevem Cvetji iz domačih in tujih logov.

(Sramotno.) Iz Zagreba nam piše hrvaški rodoljub duhovnik: „Ni dosti, da nam ljubeznjivi naši „bratje“ z one strani Drave usiljujejo o vsaki mogoči priliki „sladkodoneči“ svoj jezik, grozite nam ž njim tudi vi Slovenci. Odbor, ki ima hvalevredno nalogo, sezidati v Ljubljani cerkev, posvečeno srcu Jezusovemu, obrnil se je namreč s prošnjami do vseh hrvaških ordinarijatov — v madžarskem jeziku. Podpisani so pod prošnjo: Chorinsky, Urbas Antal in „kanonok“ Zamejic Endre. Ne vem, kedo je Chorinsky in kako so mu znane naše razmere; a iz imenika duhovščine ljubljanske vladikovine sem se prepričal, da je poleg Zamejica tudi „Urbas Antal“ kanonik. Ta gospoda bi pač morala znati, da se madžarsk dopis podaje hrvaškim ordinarijatom ravno tako, kakor pest na oko; znano bi jima moralo biti, da se med hrvaškimi vladikami nahaja tudi goreči rodoljub, neustrašni slovanski boritelj in iskreni prijatelj slovenskega naroda Josip Juraj Strossmayer. Pa vender tudi njemu madžarski dopis! To je sramotno in vredno, da se javno graja; kajti madžarščina nima v naši samoupravni trojedni kraljevini niti najmanjše pravice in opravičenosti; koliko manje pa še, ako se nam uriva iz Ljubljane, kjer govorite z nami skoro jednak jezik.“

(„Kazání od Triglavu“) (propoved od Triglava) je naslov uvodnemu članku, ki so z ozirom na znane politične nauke prof. Stritarja priobčili v 154. številki dne 4. junija t. l. „Národní Listy“. — Kakor je bilo pričakovati, polotili so se res vsi nemški in drugi Slovincem sovražni časopisi Stritarjevih pisem in delajo sedaj ž njimi javno mnenje proti našemu narodnemu prizadevanju. Med njimi je tudi praška „Bohemia“, kateri je posebno ugajal oni odstavek v „Dunajskih pismih“, ki govori, da Slovenci ne smemo imeti narodnega ponosa, ber bi to bil beraški ponos. Napisala je o tem cel uvoden članek, ki se ne obrača le proti nam, temveč proti Slovanom sploh. Na ta članek so jej odgovorili prav izvrstno „Národní Listy“, kateri se jako nejevoljno in odločno izražajo proti pogubnim naukom prof. Stritarja. Prostor našega lista nam ne dopušča, da bi priobčili ves krasno pisani članek „Národní Listov“; zato navajamo tu le, kaj govore o glavnem nauku Stritarjevem, da ne smemo imeti narodnega ponosa.

„Ni ga“ — pišejo „Národní Listy“ — „naroda, ki se je količko udeležil evropske omike, da bi se njegovi člani ne mogli ponosno k njemu prištevati, temveč da bi se zadovoljevali z ulogo beračev v ljudskem društvu. Posebno pa, ako je to narod slovanski! Ako gospod Stritar ne ve prav ničesar, kar bi ga moglo kot Slovenca navdajati s ponosom, povemo mu to mi. Narod

njegov je izkusil in preživel mučeniško dobo mnogo sto let prej, nego narod naš in sicer z občudovanja vredno vstrajnostjo in žilavostjo. S tem je izpolnil in izpolnjuje še vedno častno zgodovinski svoj poklic in je postal zaslužen člen onega velikega slovanskega roda; čegar dežele segajo od morja do morja in čegar bodočnost še le prihaja.

Spadati k takovemu rodu, broječemu sto milijonov duš; govoriti jezik, s katerim se lahko sporazumeš z ljudmi, ko bi šel po sto milj na iztok in jug; — ali vse to res nima biti še uzroka dovolj za samosvest in narodni ponos?“

Veseli nas, da se tedaj povsod spoznava, kako škodljivo in nevarno bi bilo našemu narodu, ko bi se hotel ravnati po listničarjevi modrosti slovenskega uradnega lista. Možje! ki smo Vas prej spoštovali kot rodoljube in soborilce, spoznajte tedaj že vender svojo slepoto, in ne dajte se zlorabiti za tako pogubne demonstracije proti lastnemu svojemu narodu!

Od vrbskega jezera, dne 7. junija. [Izv. dopis.] (Konec.) Še drug, jako tehten dokaz, da nam je učenje nemščine škodljivo, je ta. Nemci in nemčurji le zato tako tiščijo s svojo nemščino naprej, da se odpirajo službe njihovim otrokom. Na slov. Štajarskem so učitelji še največ rojeni Slovenci, ker je pouk vsaj v prvih razredih še slovensk. V slovenskih občinah na Koroškem pa so učitelji ali trdi Nemci ali pa je vsaj zraven jednega Slovence še jeden trd Nemec (kjer sta dva učitelja). Če bodo kedaj tudi na dolnjem Štajarskem začetne šole tako ponemčili, kakor so jih na Koroškem, potem poreko: „Čemu sta v A. ali v B. po dva slovenska učitelja? Saj v gorenjih razredih (kjer je nemški pouk) lahko Nemca nastavimo!“ Nemški učitelji z gorenjega Štajarskega bodo na to začeli romati na doljenje Štajarsko.

Ravno tako je z uradniki. Na slovenskem Koroškem so slovenščine zmožni uradniki (torej rojeni Slovenci) že zdaj redki. Vender jih je še nekaj, kajti zmirom je še nekaj kmetov, ki nič nemški ne znajo; za take je vender treba pri vsakem uradu nastaviti vsaj jednega Slovence, da ž njimi govori. Ko bodo pa vsi kmetje na Koroškem nemški znali (in do te dobe nimamo več tako daleč!), potem poreko: „Saj ljudje nemški znajo, odrinimo slovenske uradnike in postavimo svoje (nemške) sinove na njih mesta!“

To je tista nemškutarska ljubezen in skrb za prihodnjost naših otrok! Facta loquuntur. — Tisti torej, ki vedno ponavljajo „dobro je vender nemški znati“ delajo le v pogubo prihodnjega zaroda slovenskega.

Kmetom na pr. ni treba nič nemški znati, kar kmet potrebuje dušne hrane, podaje mu je že slovenska književnost.

Tudi obrtniku zadostuje slovenščina. Rokodelec živi o delu, ne o nemščini, ljudje pa rokodelca ne plačajo za to, ker nemški zna, ampak plačujejo mu delo.

Jedini človek, ki mu je pri vseh narodih, ne samo pri Slovincih, potrebno in koristno, da zna več jezikov, to je trgovec. Ti se naj le učijo nemški, pa ne samo to, ampak tudi laški in hrvaški. Da bode konec večnim napadom na slovenščino; naj se napravi v Ljubljani kupčijska šola, kjer se bodo prihodnji trgovci učili slovenščine, nemščine, laščine in hrvaščine.

Ostali slovanski svet.

(Spomenik hrvaški pisateljici Dragojili Jarnevičevi.)

V Karlovcu, se je osnul odbor, kateremu je predsednik St. Lukačić, ter nabira doneske za nagrobni spomenik Dragoile Jarnevičeve. Odbor v svojem oklici pravi, da je malo mož, malo takih žen imel hrvaški narod, katere bi se odrekle vsemu, kar se imenuje sreča. Brez obiteljske sreče ni se Jarnevičeva potezala ne za sjajem ne za bogastvom. Da, za sjajem gotovo ne. Ko se je pisatelj teh vrstic mudil v Karlovcu pred devetimi leti, obiskal je Jarnevičevo, ter se je čudil, da ga je voditelj vodil, ne v hišo, ampak pod streho neke hiše, kjer je mogel dobro paziti, da si ni zlomil noge, predno je stopil v stanovanje, da, ko bi le to stanovanje bilo, kjer je živela, res siromašno živela zaslužna pisateljica hrvaška, Dragoila Jarnevičeva. Ona mu je z mladostnim ognjem opisavala prejšnje dni, ko je še občevala s Stankom Vrazom in z drugimi odličnimi pisatelji hrvaškimi, kateri so v ilirski dobi mnogo storili za probujenje hrvaške zavednosti. — Kako jednolično je živela ta pisateljica, kako uzorna Hrvatica je bila, ta uzor čistega domoljuba, to se gotovo nadejamo, da bode hrvaški narod storil dolžnost zdaj, dolžnost do pisateljice, kateri je dolžan hvale in slave.

(Črna Gora 1. maja (po stavem) leta 1858.) Prvega maja se spominjajo vsako leto Črnogorci, kajti ta dan so zmagali Črnogorci Turke v grahovski dolini. Tako je bilo tudi letos njih glavno mesto Cetinje krasno razsvetljeno, a s hiš so vihrale zastave. — Črna Gora je bila zapuščena od vsega sveta. Da bi jo zbrisala s površja zemlje, pošlje Turčija 10.000 redovne turške vojske in 5000 bašibozukov in ti planejo na grahovsko polje, da bi ponižali Črno Goro in po zmagi razpeli šotor Muhamedov na cetinjskem polju ravno izpod samega Lovčena. Ali Črna Gora je imela moža, kateri je bil dovolj močan, kateri je odvrnil pretečo nevarnost od Črne Gore. In to je bil knez Danilo. Stopivši pred vojvodo Mirko, dejal mu je knez Danilo: „Zdaj, vojvoda Mirko, vodi Črnogorce na bojno polje! Hodi z Bogom, in Bog naj blagoslovi mojo verno vojsko in njeno sjajno orožje!“ Knez je še unel svoje junake in to je bil ves vojni načrt! In kako lepo so ga izveli Črnogorci. Ravno v četrtek 1. maja 1858. leta je že ležalo 8000 mrtvih Turkov med Grahovcem in Klobukom, med njimi age in begi in častniki turški, tudi sam Kadri paša, sivi sokol Sultanov. A Črnogorci so se počoč vračali na Cetinje vodeč s seboj 8 turških topov, 6000 pušek, 2000 šotorjev, 2000 konj, 10.000 municije, brez števila sabelj, nožev, sekir, zastav, vojaško godbo itd. S to zmago se je Črna Gora za vselej proslavila in povišala, zato tudi ta dan praznuje Črnogorci vsako leto. In navdušeni od te zmage in s tem krasnim plenom so stopili Črnogorci pred svojega gospodarja rekoč: „Gospodar! Mi smo izvršili tvojo zapoved.“

(Predzgodovinska pokopališča slovanska.) Iz Varšave se poroča, da je F. K. Martynowski odkril v poslednjih dneh aprila dvoje predzgodovinskih pokopališč in sicer jedno poleg mesta Lipna, drugo pa poleg vasi Zlotopola. V prvem se nahajajo le posode s pepelom in nekoliko nepopolno sežganih človeških kosti; v drugem pa celi grobovi z rakvami. Na obeh pokopališčih, posebno pa na onem poleg Zlotopola, nahaja se mnogo raznega orodja in orožja, izgotovljenega iz kremenca. — Vsekakor je to dvoje grobišč važno za preiskovalce predzgodovinskega življenja Slovanov.

(M. F. Rajevskij,) protoijerej pri ruskem poslanstvu na Dunaji, umrl je, kakor smo že poročali, dne 14. maja t. l. „Novoje Vremě“ piše o tem po vsem slovanskem svetu znanem moži: „Aprila meseca je bilo ravno petdeset let, odkar se je Rajevskij naselil na Dunaji, v tem zemljepisnem središču južnih in zapadnih Slovanov. Maja je imel slaviti slavnost svoje dolgoletne, neutrudne delavnosti. Že v začetku tridesetih let so se zbirali okolo Ra-

jevskega najznamenitejši slovanski možje iz Avstrije in Turčije. Rajevskij je bil posredovatelj med njimi. V njegovi hiši so se seznanjali ruski slovanofili s českimi, srbskimi, hrvaškimi in slovenskimi slavisti. Govorilo se je tu živo o slovstveni vzajemnosti slovanski. Razen narodnih buditeljev Gaja, Štura in drugih, občevala sta z Rajevskijem tudi slovanska junaka, srbski knez Miloš in črnogorski knez Peter. Avstrijska vlada je za Metternichove dobe marljivo nadzorovala Rajevskega in pošiljala k njemu svoje agente, a ni mogla najti ničesar kašnivega. — Poleg tega je imelo bivanje Rajevskega na Dunaji velik pomen za slovansko vzajemnost. Kakor v sedemdesetih letih za boje Jugoslovanov za svobodo, zanimal se je Rajevskij tudi za sedanji boj avstrijskih Slovanov za jezikovno ravnopravnost. Starček ta je videl prvo zoro novega življenja slovanskega in je ohranil do svojega groba trdno vero v zmago slovanske ideje.“

(D. A. Slavjanskij v Carjigradu.) Slavjanskij je s svojimi pevci in godci koncertoval v Carjigradu, najprej pri ruskem poslaniku, kateri je povabil k sebi ostale poslanike z rodbinami in še mnogo jako odličnega občinstva. Slavjanskega osebje se je pokazalo v ruski obleki iz XVII. stoletja. Pele so se pesmi n. pr.: „Ivuška“, „Snjegi bjelije“ itd. — Lorda Dufferina, angleškega poslanika, očarale so ruske melodije tako močno, da je stopil k Slavjanskemu ter ga povabil, naj obiše Angleško, posebno London, kjer ga bode lord sam najtoplejše priporočil, a grof Corti je dejal: „Ruska godba gane tudi kamenito srce“. Slavjanskij je priredil več javnih koncertov z veliko senzacijo. — Iz Carjigrada je Slavjanskij odšel v Bolgare, z Bolgarskega krene v Srbijo in Hrvaško, in kakor se čuje, morda tudi na Češko.

(Mnogo doslej neznanih spisov slavnega ruskega pesnika A. S. Puškina) se je našlo, kakor se poroča iz Petrograda, v ostalini Žukovskega. Vrhu tega so našli rokopise nekaterih njegovih že znanih poezij in med njimi tudi rokopis divnega romana v verzih: Evgenij Onjegin.

(K štastiki Moskve.) V Moskvi je čistih Rusov 91%, za njimi pridejo Nemci, židi, Poljaki, Francozi in Tatarji. Po veri je 92% pravoslavni. Židov je v Moskvi več, nego v Petrogradu; leta 1871. jih je bilo 5144, a zdaj že 15.085. Za zadnjih šestih let je prišlo v Moskvo 260.000 ljudi, kateri so se samo nekaj časa mudili v mestu. Moških je več, nego ženskih: na 100 moških se računa 74 ženskih. S trgovino se peča 63%. V Petrogradu pride na jedno hišo 90 prebivalcev, v Berlinu 61, na Dunaji 58, v Parizu 35, v Moskvi 50.

(Sakta „Skopcev“ na Ruskem.) Ni je menda države, v kateri bi bilo toliko verskih sekt, kot v Rusiji. Posebno v jugoiztočnih krajih, kjer se stika evropska omika z bogato fantazijo iztočnih, polubarbarskih narodov azijskih, nastajajo in se izgubljajo nove verske sekte tako rekoč čez noč. Največ hrupa pa je vzbu lila brez dvojbe pred nekaj leti nastala sekta „Skopcev“ (oskopljenec), ki so si zagotovljenje večnega izveličanja skušali pridobiti s tem, da so na znani način, ki je navaden pri slugah v turških haremih, zatreli v sebi polno strast. Ker je bila ta sekta škodljiva duševnemu in telesnemu napredku človeštva in bi bila morala ovirati množenje ljudstva, začela je ruska vlada prav strogo postopati proti njej. Vsled tega je res izginila za nekoliko let. — Ali sedaj, ko je carski ukaz od dne 16. maja t. l. dovolil starovercem marsikake olajšave, začeli so tudi Skopci postajati smejejši in na mnogih krajih so se že prikazali njihovi „apostoli“, ki vabijo može in žene k „posvečenju“ in „izveličanju“. — Upamo, da bode vlada o kratkem zatreli zopet pogubno sekto in pokazala njenim apostolom pravo pot k „posvečenju“.

(*Naslednik M. F. Rajevskega*) kot protoijereja (nadduhovnika) pri ruskem poslaništvu na Dunaji ima postati Kudrjavcev, profesor bogoslovja na odeskem vseučilišči. Iz Petrograda se namreč poroča, da je bilo v začetku tega meseca o tem posvetovanje, katerega so se poleg predsednika Pobjedonosceva, udeležili še ministri Giers, Tolstoj in Deljanov, petrograški metropolit Izidor, kijevski metropolit Platon, moskovski metropolit Joannikij in urednik „Moskovskih Vjedomostej“, Katkóv. O tem posvetovanju se je sklenilo jednoglasno priporočiti carju, naj imenuje Kudrjavceva za nadduhovnika pri ruskem poslaništvu na Dunaji — Znamenito pri tem je, da je bil poklican na posvetovanje tudi Katkóv, kajti to je dokaz, da ima ta goreči slovanoljub znamenit upliv na državne zadeve.

(*Jan Arnošt Smoler.*) Narodni probuditelj lužičkih Srbov, J. A. Smoler, je umrl v Budišinu dne 13. t. m. Smoler je bil najznamenitejši pisatelj in najzaslužnejši probuditelj narodne zavesti v lužičkih Srbih. Smoler, sicer znan po imenu Schmalder, se je porodil 3. marcija 1816. l. na Gorenjem Lužičkem. Oče mu je bil evangelski učitelj. Gimnazijske nauke je dovršil v Budišinu 1830—1836, v katerem času je že svoje součence poučeval v materinskem jeziku. Nato krene v Vratislavo, kjer se je učil štiri leta na bogoslovnem fakultetu. Za tega dijakovanja se je pridno učil materinski jezik in preiskaval zgodovino svoje domovine. Leta 1838. je osnul z Nemcem Rösslerjem v Vratislavi društvo lužičkih dijakov s srbskim oddelkom ter se je tudi začel pečati z ostalimi slovanskimi jeziki, v kateri namen mu je dala pruska vlada štipendij za štiri leta. Posebno na prigovarjanje Čelakovskega in Purkynéga je začel priobčevati svoje spise. Leta 1845. je zložil pravila „Matici Srbski“, ki je dve leti pozneje začela delovati. Leta 1846. ga je povabil Jordan v Lipsko, kjer je prevzel uredništvo njegovega lista „Slavische Jahrbücher“. Leta 1848. se je vrnil v Budišino, kjer je uredoval Seilerjev tednik: „Tydžneńska Nowina“, iz katerega so postale pozneje: „Srbske Nowiny“. S tem in da je osnoval na kmetih mnogo društev, probudil je ne malo narodno zavest svojih rojakov. Leta 1850. je bil učitelj srbskega jezika na gimnaziji in je napravil iz upravnništva svojega lista bukvarno, v kateri so bile na prodaj srbske in ostale slovanske knjige. Smoler je dal na svetlobo dva zvezka srbskih narodnih pesmi z nemško prelogo, nemškosrbski besednjak; nadalje je pre-

ložil Čelakovskega: „Ohlas písni ruských,“ kraljevdvorski rokopis, uredoval je časopis „Matica Srbske“ in še mnogo drugih listov. Odlikovan je bil z ruskim redom sv. Ane druge vrste. J. A. Smoler je bil najodličnejši in najdelavnejši pisatelj lužičkih Srbov. Na njegovem grobu ne jočejo samo njegovi rojaki; tolika izguba je hudo zadelala ves slovanski svet. Čast in slava njegovemu imenu!

(*Starinar.*) ki je začel izhajati v Belem Gradu, je glasilo srbskega arheološkega društva. Sotrudniki listu so najboljši strokovnjaki, zato ni treba, da ga še posebej priporočamo, ker je stvar sama od velike koristi za izučevanje in poznavanje preteklosti srbskega naroda. Važnosti arheologije, s katero se še premalo pečamo, ni nam treba omenjati. Kogar zanimajo starine, naj poseže po „Starinarji“, ki izhaja v zvezkih vsah tretji mesec; udje „Arheološkega društva“ ga dobivajo brezplačno, neudje pa za letno predplačo 10 frankov v srbskih knjigarnah.

Iz Spleta, dne 8. junija. [Izv. dopis.] Baron Jovanović se hoče pomiriti z narodno stranko, zato hoče zadostiti narodnim potrebam, katere je vedno ta stranka poudarjala; sicer ne bi potoval službeno po Dalmaciji ravno zdaj . . . pred volitvami in pred zborbo deželnega dalmatinskega zbora.

Tudi lani je potoval baron Jovanović vsaj po nekaterih predelih naše dežele, seveda službeno trdeč se zato, da ne bi bili voljeni naši domoljubi: Pavlinović, Biankini, Bulat itd., trdeč, da se ne protivi nobenemu narodnjaku, samo da narodni zastopniki naj ne bodo oni, proti katerim bi se on izjavil. Zdaj je vsaj na videz drugače. Baron Jovanović prodaje voljo za nevoljo, približuje se narodni stranki ter se v Spletu posvetuje z narodnimi prvaki.

Da le ne bi bil razvrgaval, po starem običaji, volitev dr. Ivčevića, onega umnega in vestnega odvetnika „Narodnega Lista“ izpred prijaznega državnega odvetništva zadarskega*).

Ne bi se čudili, če bi tudi to spadalo v program njegove pomirljivosti.

Vsekako, če bodo to rože, procvele bodo, ali za nasledke se ne bojimo, ker se je izrekel Miho Pavlinović, da se bode narodna stranka pogajala z baronom Jovanovićem še le tedaj, kadar bode ta podal nepobitnih dokazov svoje dobre volje. A kaj to znači, vemo.

* Ta bojazen dopisnikova ni se izpolnila. Op. uredn.

Razne novice.

(*Ženskih zdravnikov na Ruskem.*) kateri so si pridobili diplome na vseučiliščih, je že 350; od teh jih opravlja svojo službo 100 v Petrogradu.

(*Star grški rokopis.*) kateri je jako imeniten za kulturno zgodovino, iz četrtega stoletja pred Kristusovim rojstvom bode dal na svetlobo vseučiliščni profesor in ud cesarske akademije znanosti na Dunaji dr. Gomperz. Pisan je po čisto drugačnem zistemu, nego dosedanji rokopisi, ker ne predočuje samoglasnikov kot modifikacijo soglasnikov, ampak podreja soglasnike pisanju soglasnikovih znamenj.

(*Čudna svetnica.*) Veliko pobožnega ljudstva prihaja vsako leto v Kijev, v starodavni samostan „Peščerskaja Lavra“. Tu se je pojavila tudi med mnogoštevilnim ljudstvom na pol oblečena ženska in je naznanjala ljudstvu, da je ona „Mati božja“ z nebes poslana ter prinaša ruskemu narodu milosti in zveličanje. Mnogi so jej verovali in pred njo pokleknili. Vender je bilo tudi takih, kateri jej niso hoteli verovati, zlasti neki kmet ji je dejal: Ko bi ti bila „Mati božja“, ne hodila bi tako brez srama med

nami. Njegovim besedam se je verovalo. Žensko je zaprla policija in se je pokazalo, da je ta čudna ženska kneginja Šahovska, katera je daleč znana zaradi bogastva in svoje velike pobožnosti. Nesrečnica je zblaznela.

(*Padel v medvedovo jamo.*) V pariškem zoološkem vrtu je izkopana jama, v kateri živi zadovoljno medved. Okoli jame je železna ograja. Dne 11. t. m. se je zopet zbralo mnogo ljudi, kateri so gledali medveda, kako jim je kazal bele zobe. In kar zaupije vsa množica. Mož, ki se je spel na ograjo, padel je v medvedovo jamo. Kri mu je oblila lice, in mož je ležal brez zavesti. Zdajci mu se približa medved, začne mu lizati kri na čelu; mož se zave in se hoče vzdigniti. Ali medved mu stopi na prsi in ga potlači na tla. Nesrečnik je bil v veliki nevarnosti. Na srečo se mu posreči, da je mogel objeti medveda okoli vratu in je v tem objemu bil deset minut. Ljudje so vpili. Nekdo prinese hitro železen drog, drugi vrv, spusti vrv v jamo, drugi udari medveda po hrbtišči. Ta čas je porabil nesrečnik, prijel je za vrv ter so ga potegnili kvišku. Ali zdaj prime medved za doljeni konec

vrvi; mož je visel v sredi, popustiti ni hotel ne medved, ne ljudje, ki so vlekli za vrv. Toda medvedu je drog zdaj tako močno pal po glavi, da je izpustil vrv, in na pol mrtvi nesrečnik je bil rešen.

(Promocija našega cesarjeviča Rudolfa.) Dne 12. t. m. se je poklonila cesarjeviču deputacija iz vseučiliškega rektorja prof. Langa, dekana Tschermaka in promotorja našega rojaka viteza Fr. Miklošiča, izročivši mu diplom častnega doktorja. Po starem običaji je šel prvi na čelu deputaciji akademijski sluga s starim rektorskim žezlom in njegov podsluga s staro vseučiliško palico, za njima pa omenjeni zastopniki vseučilišča. Najprej je nagovoril cesarjeviča rektor, potem dekan; prvi je posebno omenjal, kako lep znanstven glas ima zdaj dunajsko vseučilišče, drugi pa čast, da je to vseučilišče podelilo častno doktorstvo našemu cesarjeviču, kateri si je že pridobil za znanost veliko zaslug. Nato mu je prof. dr. vitez Fr. Miklošič

kot promotor izročil diplom proseč ga, naj še ohrani nadalje svoje sočutje dunajskemu vseučilišču. Diplom je popolnoma umetalno delo. Na glavi mu je cesarska krona, z desna podoba angelja s svetlečo kroglo, predočujočo električno razstavo. Beseda „Rudolf“ je zložena iz hijeroglifov, kar znači blagoslov. Diplom je pisan na pergamentu, kakor je vselej navadno, in ima vseučiliški pečat. Izrazilvi svoje veliko veselje, zahvalil se je cesarjevič v skromnih besedah. I tako je bila oficijalna avdijencija končana. Ali zdaj se je cesarjevič še dolgo časa pogovarjal z zastopniki vseučilišča, največ pa z našim slavnim rojakom dr. vitezom Fr. Miklošičem o etnografskem delu „Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild“, to je namreč tisto delo, ki ga je zamislil sam cesarjevič. Vitez Miklošič je tudi član uredništva temu etnografskemu delu, o katerem je poročal cesarjeviču, koliko je že zdaj napredovalo.

Politični razgled.

Dne 11. t. m. je bila v Ljubljani pod predsedništvom deželnega predsednika barona Winklerja enketa. Posvetovalo se je o načrtu zakona o pogozdovanji Krasa, ki se ima predložiti deželnemu zboru kranjskemu. Po četriri ure dolgem posvetovanji se je sprejel načrt na podstavi zakona, ki velja za Goriško in za tržaško okolico. Ta zakon bode veljal za Kras. Toda enketa je sklenila, naj se tudi uvede v Krasu podobnih predelih Kranjskega.

O goriškem deželnem zboru, ki se je zopet sešel 9. t. m., poroča nam naš dopisnik iz Gorice, da je še istega dne imel dve seji, jedno predpoludnea, drugo popoldne. V prvi je deželni glavar grof Coronini pozdravil došle poslance, spominal se pokojne cesarice Marije Ane in sprejel prisego goriškega knezovladike dra. Zorna v slovenskem jeziku. Popoldne so se volili različni odseki.

Isti dopisnik nam naznanja, da je v Gorici razširjena vest, da bode vendar naposled vladika poreške vladikovine profesor dr. Flapp. V zvezi s tem imenovanjem je gotovo potovanje goriškega vladike k cesarju na Dunaj. Govori se, da je ob oni priliki tržaški namestnik prišel na Brežino, da bi vladiko — pozdravil.

Dne 9. t. m. je tudi pričel zborovati deželni zbor v Poreči. Poslance je pozdravil deželni glavar dr. Vidulich ter jih poklical, naj zbor zakliče cesarju trikrat „evviva“. Trije navzočni naši poslanci so zaklicali „živio“. V odseke so voljeni tudi trije Slovani: Zamljič v finančni, Spinčić v šolski in Laginja v gospodarski odsek. Kakor se poroča, bodo naši poslanci govorili v zboru v materinskem jeziku.

Dne 16. t. m. se je sešel v Zadru deželni zbor dalmatinski. Baron Jovanović je izjavil, da je vladi do tega, kako bi koristila deželi, torej naj bi potihnilo prepri v zbornici, ker je mnogo gospodarskih vprašanj, o katerih bode treba razpravljati in sklepati.

Deželni zbor hrvaški se je v tej zborbi dokaj izpremenil. Ban Khuen se je sporazumel z narodno stranko, katera je v mnogem oziru popustila. Tako se je vprašanje o grbovih, ki je razburilo vso deželo, zdaj mirno končalo. Tisza je tudi na Markovem trgu zmagal. Tako je bil Vojnovičev adresni načrt zavržen in sprejet predlog jednajstorice za specijalno debato. Takisto je bil zavržen Ivičev predlog, naj vlada predloži listine, tičooče se grbov. Adresna debata je končana in zbor je sklenil, naj se vsa zadeva izroči regnikolarni deputaciji.

Med levičnjaki se je unel razpor. Nekateri zahtevajo, da se iz sedanje „Združene levice“ osnuje „Nemški klub“, seveda zgol z nemškimi tendencijami in z nemškimi narodnim stališčem.

O volitvah v državni zbor ogrski nam je doslej znano, da bode vladna stranka imela zopet, kakor prej, kakih 229 glasov. Od do zdaj 352 izvršenih volitev je 201 liberalnih poslancev. Največ glasov so pridobili antisemiti; ti so imeli prej samo 5 glasov, a zdaj jih imajo že 17. Skandali, kateri se pojavljajo na volišči, navadno so antisemitskega značaja. Značajno je tudi, da je Kar. Eötvös, znani zagovornik židovski, do zdaj povsod propadel.

Namesto dozdanjega liberalnega ministerstva belgijskega se je polastilo krmila vsled zadnjih volitev klerikalno ministerstvo, kateremu je predsednik Malou.

Mesto Berber so uzeli uporniki. General Gordon je še vedno v Kartumu. Dokler še bode vročina, ne morejo Angleži poslati svoje vojske v Sudan. Sicer pa je stanje še nespremenjeno in ni ravno tako, da bi moralo imeti nepovoljnih nasledkov za Angleže. Vsa pozornost je zdaj obrnena na konferencijo — v Evropi. Tu bode moral Gladstone zagotoviti in utrditi avtoritet svoje vlade, če bo hotel, da bode še nadalje ostal na krmilu.

Tržne cene v Ljubljani

dne 18. junija:

Hektoliter: pšenice 7 gld. 80 kr., ječmena 5 gld. 03 kr., ovsa 3 gld. 25 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 53 kr., prosa 5 gld. 36 kr., koruze 5 gld. 40 kr., krompirja 2 gld. 59 kr., leče 8 gld. 50 kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.

Kilogram: maslo 96 kr., svinjske masti 80 kr., surove slanine 60 kr., okajene slanine 74 kr., surovega masla 85 kr., govejega mesa 64 kr., teletine 56 kr., svinjine 70 kr., ovčjega mesa 40 kr. — 1 jajce 2 kr., 1 pišče 40 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 05 kr., slame 1 gld. 78 kr.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.